

Drammen Syd-Vest Rotary

Månedsbrev november 2014

Reisebrev fra Madagaskar

Av Dag Arne Roum og Svein Stubberud

Hver mandag kl 18.30 samles Antsirabe Rotary klubbs medlemmer seg på et fint hotell i denne merkelige byen på øya i det Indiske hav. Her finner du "rue de Stavanger" og "Square Rosås", nordmannen som grunnla byen på 1860-tallet.

De to past presidentene Svein og Dag Arne møtte presis opp og lurte på om det ble noe møte da ingen andre var kommet fem på halv syv. Men så dukket de opp. Ikke mange denne gangen, men så er de ikke så mange heller. 16 medlemmer i alt. Men engasjementet var stort. denne gangen foregikk det en god samtale omkring en middag de skulle holde for å samle inn penger. Hoteller og menyer ble drøftet og prisen på inngangsbilletten. Ville kr 50,- bli for mye? Folk måtte jo ha råd til å delta, må vite.

Selvfølgelig fikk gjestene fra Norge stor plass. Vi fortalte om vår klubb og fant ut at vi hadde mye til felles. "Ritualene" er de samme. Klokka som varsler åpning og slutt var der og selvsagt presidentkjedet. Men det kan ikke sammenliknes med vårt i Drammen. Noe mer beskjedent kan man si.

Samtalen rundt bordet foregikk denne gangen på fransk for vår skyld. Ikke alle past presidenter fra Drammen Syd-Vest behersker det språket like godt, men vi fikk fin tolkning til engelsk av et språkkyndig medlem. Dessverre hadde vi ikke tatt med oss noen vimpel. De hadde heller ikke noen å gi oss, så da var det ikke så farlig. Men det kunne vært hyggelig å sende dem en som takk for en usedvanlig hyggelig kveld. Særlig med tanke på at da møtet var over gikk vi alle ut i hotellets restaurant for å ta en øl, et glass vin eller noe å spise. Vi ble spandert på! Gjestfrihet er ingen mangelvare på Madagaskar. (Red. anmerk. – Utfyllende rapport fra Svein og Dag Arne vil komme på et møte til våren).

Arrangement den 4.11.2014:

3-minutter: Harald Sjøstad

Tema: Kort tilbakeblikk på situasjonen i Kirkenes ved- og etter krigsutbruddet i 1945.
(Haralds fødeby)

Hovedforedrag: Evakueringen av Finnmark og Nord-Troms i 1944 (første av to foredrag)

Foredragsholder: Tor Erik Gudmundsen

Gudmundsen startet med å fortelle litt om stillingsfrontene mot Russland og Finland. I 1944 måtte tyskerne trekke seg tilbake fra tre store fronter. Retretten gikk i tre forskjellige ruter til riksvei 50 i Norge. Tyskerne hadde ordre om å trekke seg tilbake sørover i Norge, og opprette en ny front mellom Nord- og Sør-Troms. Samtidig med retretten startet også tvangsevakueringen av sivilbefolkningen i Finnmark og Nord-Troms. Dette skapte kaotiske forhold på nevnte riksvei.

I innlandskommunene i Finnmark var det veldig mange som valgte å gjemme seg bort for å slippe evakueringen. I kystkommunene var det vanskeligere og de fleste ble evakuert. Den brente jords taktikk ble iverksatt, og ca 50000 mennesker ble evakuert. Antallet som klarte å unngå evakueringen var ca 25000. De sistnevnte fikk en vanskelig overvintring og det anslås at ca 300 av disse satte livet til.

Det ble videre berettet enkelthistorier fra evakueringen, og det var både tragiske og spesielle hendelser. Evakueringen av mange eldre og syke foregikk sjøveien, men det var forferdelige forhold om bord. Det fløt av urin, avføring og bedervet mat. Mange fikk alvorlige sykdommer og døde enten om bord eller ved ankomst til bestemmelsesstedet.

Tromsø (Gudmundsens hjemby) hadde den gang ca 10000 innbyggere. Hit kom det mange evakuerte for å vente på videre transport lenger sydover. Her skjedde det også en del ting som foredragsholder berettet litt om.

I evakueringsområdene var skadeomfanget variert, og det ble vist kart over de materielle skadene. Det ble bla brent 21 kirker, Hammerfest ble helt utslettet, og byer som Vadsø og Kirkenes også veldig ødelagt. Gudmundsen avsluttet med å lese et dikt som omhandlet skader og menneskeskjebner.

Hendelsene i de omtalte områdene var den største katastrofen i Norge siden svartedauden. Det var i Nord Norge det var krig – og det så det luktet svidd.

Arrangement den 11.11.2014

3-minutter: Børre Andersen

Tema: Fra Drammen og hans minner fra siste krigså og da freden kom.

Hovedforedrag: Tor Erik Gudmundsen.

Tema: Frigjøringen av Finnmark (del 2 av hans beretninger fra krigen i Finnmark og Troms.)

Tyskerne sto før frigjøringen av Finnmark i 1944 med ca 200000 mann, mens russerne kom med enda større styrker for å drive dem ut. De tyske styrkene opprettet en frontlinje for å holde Finnmark. Dette måtte de oppgi (som berettet i det første foredraget), og fronten ble flyttet sørover til Lyngen i Troms.

Den norske regjeringen i England tilbød russerne norsk militær bistand i Murmansk, men i første omgang ville de ikke ha det. Da russerne skulle gå inn i Norge kom det imidlertid et ønske om bistand. Fra det norske kompaniet i Skottland ble det sendt 230 mann som ble fraktet over av den britiske marinen til Murmansk. De norske soldatene ble underlagt russisk kommando mens de var på russisk jord.

Ved årsskiftet 1944/45 hadde russerne frigjort de østlige delene av Finnmark nesten frem til Porsangerfjorden. Samarbeidet mellom Russland og Norge var utmerket. Det viste seg at russerne håpet på at nordmennene selv skulle overta frigjøringen etter at de østlige områdene var frigjort. Etter hvert ble både Alta- og Varangerbataljonen mobilisert, samt polititropper som hadde oppholdt seg i Sverige. Den 8. mai kapitulerte tyskerne og freden kom. Den 25. september 1945 trakk de siste russerne seg ut av Finnmark. Frykten for at russerne skulle okkupere Finnmark/norsk jord viste seg å være ubegrunnet.

Red anmerkn.: Det rettes en stor takk til Gudmundsen for hans omfattende meddelelse med stor viten om hendelsene i nord.

Arrangement den 18.11.2014.

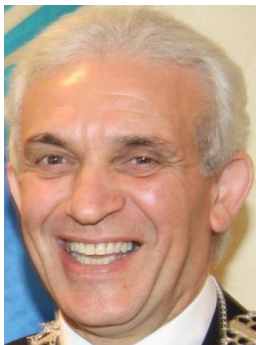
3-minutter: Ingen

Hovedforedrag: Drammen 2036

Foredragsholder: Hilde Haslum – meldte forfall.

Reserveopplegg:

Peppe var klubbens eneste representant på Dignity Day, og han berettet om det han bidro med. Hans fokus var rettet mot hvordan man vil leve. De fleste vil ha et godt og langt liv. Variasjon i valg og ønsker gjør at noen blir eksempelvis; lege, advokat, økonom, produsent eller annet.

Barn blir i utgangspunktet født til å være lykkelig. Gjennom livet er det veldig viktig med kommunikasjon, og en viktig regel er at den som hører skal forstå. Utvikling går via hjelp i livet, drømmer, det å stille spørsmål, ta beslutning og gi og få tillit. Et eksempel på at verden endres: før kunne man ha 10 barnebarn og flere, nå har barnebarn 10 besteforeldre og fler.

Knut Grønvold fortalte og viste bilder fra Italiaturen, som Peppe arrangerte tidligere i høst.

Takk til Peppe og Knut som stilte opp på kort varsel.

Arrangement den 25.11.2014.

3-minutter: Jan Harald Eikeland

Tema: Tanker og fenomen innen Rotary, nemlig 3-minutter tradisjonen.

Det sies at denne ordningen ble innført av president Bjarne Tinn Syvertsen i Drammen Rotary, for å gjøre noe med karakteristikken som noen led av. Foredragsholder sa at det godt kan være andre som kan sies å være 3-minuttets opphav, uten å kunne navngi andre enn nevnte president. Avsluttet med – hjelp, hvem var det.

Hovedforedrag: Drammens ukjente lystgårder.

Foredragsholder: Jo Sælleg.

Sælleg startet med å referere til sin siste bok, derav tittelen på kveldens tema. Gjennom sitt mangeårige engasjement med å lete og finne lystgårder, har han kommet til hele 78 stykker. Av disse er det 30 som består, og av disse er det 18 som «lever». Han stilte spørsmål om hva en lystgård er, og viste i den forbindelse til Google for å finne svaret.

De første 10 lystgårdene som ble presentert er de mest kjente, herunder Austad gård som vår klubb har et stort engasjement i. Videre viste han åtte litt mindre kjente gårder. Så ble det vist skisser og berettet om ni ukjente eller ikke lenger eksisterende gårder. Til slutt en orientering om seks spektakulære tapte lystgårder.

Gjennomgående for alle gårdene som ble presentert, er at Sælleg innehar utrolige kunnskaper om de enkelte objektenes eksistens, historikk og arkitektur. Timen gikk veldig fort.

Referent: Arild Endresplass